

همایش اخلاق و روابط بین‌الملل

چکیده مقالات

۱۹ - ۱۸ آبان ۱۳۸۸

دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

Institute for Social and
Cultural Studies

Imam Sadiq University

ETHICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

Conference

Abstracts

November 9 & 10, 2009
Faculty of Law and Political Sciences
Tehran University

کاربست آرمان‌های اخلاقی در کردار خارجی کشورها، صلح یا جنگ؟

دکتر محسن خلیلی
دانشگاه فردوسی مشهد

آیا تاکنون با مدعایی در عالم سیاست روپرو شده اید که به طور صريح یا ضمنی چنین موضع بگیرد که مشی و کردار من اخلاقی نیست؟ همگان، کنش‌های خود را اخلاقی می‌دانند. واقع گرایان، سیاست و روابط بین الملل را تابع فلسفه اخلاق ندانسته و آن را امری به شمار آورده‌اند که نه اخلاقی و نه غیراخلاقی است. از منظر پارادایم فرهنگی، جهان به حوزه‌های ایدئولوژیک گوناگون تقسیم شده که در آن، اشاعه فرهنگ، روش زندگی، ارزش‌ها، آداب و سنت خاص، در میان دیگران، امری باشته است. پرسش کلیدی واقع گرایان این است که بر اساس مفروضه ماندگاری و کسب منافع ملی بیشتر، آیا مجاز هستیم هنجارهای اخلاقی را جایگزین اقدامات موقفیت‌آمیز سیاسی کنیم؟ آیا فضیلت اخلاقی در سطح بین‌المللی به سلسله‌ای از کنش‌ها و واکنش‌ها نمی‌انجامد که بیشتر به تأمین منافع ملی کمک می‌کنند؟ از منظری اخلاقی، تبیین روابط بین الملل بر اساس کدام یک از مدل‌های رقابتی (هایز)، فرد گرایانه (لاک) و همکاری (کانت) بهتر ممکن می‌شود؟ نگارنده برای ورود به متن موضوع، مجبور است از دریچه دیگری به روابط بین الملل اشاره کند. جمله‌هایی همچون تحکیم بخشیدن به وضع سوسياليسم جهانی، پشتیبانی از تلاش خلق‌ها در راه آزادی ملی و پیشرفت اجتماعی، تلاش در جهت دستیابی به آمال امت عرب و اسلام، اعلام همبستگی با ملل مبارزه جو در راه آزادی سیاسی و اقتصادی (حق تصمیم گیری و حق تعیین سرنوشت)، ستیز علیه اشکال تبعیض نژادی، و احساس وظیفه اخلاقی در ترویج آرمان‌های دموکراتیک (که به نظر می‌رسد در بادی امر، همگی، اخلاقی و فضیلت‌جویانه باشند) آیا سرانجام به کاربست زور و جنگ منجر نخواهد شد؟ نگارنده مدعی است اگر هر کدام از کشورها بخواهند فضیلت و آرمانی را مبنای عملکرد سیاست خارجی خود کنند و در راه پیاده‌سازی آن بکوشند و سازش‌های مصلحت‌جویانه را نیز مد نظر نیاورند، به نظر می‌رسد یک هنجار اخلاقی به ضد خود تبدیل می‌شود. بنابراین آن جا که قرار بود گفته جای گلوله را بگیرد، گفته آن چنان بر درستی خود اصرار می‌ورزد که گلوله را حامی خود می‌کند.

کلیدواژگان: اخلاق، روابط بین الملل، سیاست خارجی، هنجارهای اخلاقی،
ضد هنجارها، صلح، جنگ.